ERORI ÎN ANALIZA SINTACTICĂ A FRAZEI
Errors in the Syntactic Analysis of a Phrase

Maria-Laura RUS[1]

Abstract

Syntactic segmentation of a phrase in Romanian is not a difficult operation if the user has some basic grammatical knowledge. But there can be some ambiguity in this segmentation if one does not see all the syntactic aspects that are implied, such as the connectors, the regent and its nature. One of the consequences of an incorrect delimitation is the incorrect interpretation of the subordinate sentence.

Keywords: sentence, phrase, subordination, connector, syntactic segmentation.

Comunicarea nu se realizează prin grupuri restrânse de cuvinte sau prin propoziţii scurte, ci, de cele mai multe ori, prin fraze de o anumită extindere, prezentând diverse grade de complexitate[2]. „Fraza exprimă o idee arborescentă, redă o situaţie complicată sau prezintă un fapt cu diversele sale implicaţii şi este rezultatul suprapunerii unei întregi serii de reguli gramaticale şi semantice”[3]. La nivel sintactic, structura frazei este determinată, la nivelul relaţiilor de dependenţă, de matricea verbului principal sau a aşa-numitului „verb pivot” (GA 2005).

Delimitarea propoziţiilor într-o frază, recunoaşterea conectorilor sau a tipurilor de propoziţii componente nu sunt, de regulă, operaţii dificile. Dar cum orice regulă are şi excepţii, există situaţii în care analiza întâmpină unele probleme. Vom ilustra câteva dintre acestea.

- Pentru a fi corectă, comunicarea dintr-o frază trebuie să ţină cont de multiple restricţii lingvistice, dar şi de logica expunerii. În felul acesta sunt comunicate clar ideile a căror expresie este fraza. În proza contemporană, se pot constata, adesea, unele discontinuităţi ale expunerii, realizate prin izolarea unor propoziţii subordonate. Această izolare este marcată la nivelul punctuaţiei prin punct, astfel încât se creează situaţia aparte de a avea un raport de subordonare într-o frază care nu are propoziţia regentă prezentă:

  La sfârşit de săptămână voi face acest lucru. Fără semne de întrebare. ***Chiar dacă*** *e dureros* (Simona Constantinovici, *Colecţia de fluturi*)

Este evident faptul că elementul subordonator „chiar dacă”, un concesiv, nu este susţinut sintactic de nicio propoziţie principală, ceea ce necesită obligatoriu raportarea la propoziţia anterioară (*La sfârşit de săptămână voi face acest lucru*), de unde îşi procură nucleul sintactic. Efectul unei asemenea izolări este unul stilistic, de subliniere a subordonatei în

[1] Assistant prof. PhD, “Petru Maior” University of Târgu-Mureş.

[2] Cf. GA 2005, fraza este „unitatea sintactică superioară” care „se constituie incluzând într-o structură unică, prin relaţiile de subordonare sau de coordonare, două (sau mai multe) «grupări propoziţionale» (cu verb la mod personal)” (I, p. 27)

[3] Valeria Guţu Romalo, *Corectitudine şi greşeală: limba română de azi*, Editura Humanitas Educaţional, Bucureşti, 2004, p. 108

BDD-A20514 © 2015 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:19 UTC)

cauză, de punere a ei în relief. În cazul de față, autoarea resimte „în producerea enunțurilor textului literar o mai mare libertate de expresie subiectivă”[4] și le fragmentează „în funcție de propria-i respirație epică”[5].

Izolarea aceasta este, însă, pur formală, întrucât elementul de relație continuă să funcționeze ca marcator de propoziție, nu de frază. Pentru o analiză corectă la nivel sintactic, trebuie să se caute propoziția principală dincolo de limitele segmentelor grafice (dincolo de punct).

- Posibile greșeli de delimitare a propozițiilor într-o frază se întâlnesc atunci când apar interjecțiile de adresare sau vocativele. Mai concret, acestea pot fi încadrate greșit în propozițiile subordonate în situația în care aceste propoziții ocupă prima poziție în frază:

Aoleu, fată frumoasă ce mi-ai furat inima, nu e de glumă ce se întâmplă acum cu mine!

În calitate de forme ale adresării, prezente în vorbirea directă, interjecțiile și vocativele se includ în propoziții principale[6], delimitarea corectă fiind în cazul de mai sus:

Aoleu, fată frumoasă/ [1] ce mi-ai furat inima/ [2], știi/ [1] ce se întâmplă acum cu mine?/ [3]

- Segmentarea frazelor se poate complica și atunci când în calitate de regenți ai unor subordonate avem adjective calificative și adjective participiale sau unele forme verbale nepersonale (gerunzii, infinitive). Ezitarea sau delimitarea greșită are la bază intercalarea altor elemente în structura subordonatei și natura insuficientă a regentei. Gabriela Pană-Dindelegan precizează că o regentă insuficientă „nu admite suprimarea subordonatei”, iar acest lucru se întâmplă în următoarele condiții:
- „ regentul este un verb copulativ;
- regentul este un impersonal sau un adverb predicativ / locuțiune adverbială predicativă;
- regentul este un verb din clasa aspectualelor sau a modalelor: *începe să, continuă să, se apucă să, poate să* etc.;
- regentul este unul dintre cuvintele a căror trăsătură de subcategorizare este prezența obligatorie a determinantului; vezi verbele: *consideră că, prezice că, presupune că*; vezi adjectivele: *apt să, interesat să, convins că*;
- regentul este un substantiv articulat precedat de prepoziție (cu excepția prepoziției *cu*): *s-a dus la facultatea care* … etc.”[7]

În acest sens avem exemple precum:

---

[4] Mirela-Ioana Borchin, *Manual de ortografie și punctuație*, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2007, p. 82.

[5] Idem. Mirela-Ioana Borchin dedică în al său *Manual de ortografie și punctuație* un studiu de caz interesant asupra așa-numitului „punct interior” în romanul *Colecția de fluturi* al Simonei Constantinovici, unde se oprește și asupra acestor situații de izolare sintactică a subordonatei, ca semn al expresivității autoarei, al subiectivității ei și nicidecum al lipsei de cunoștințe morfosintactice sau de punctuație. Astfel, ea aduce exemple de izolare a atributivei, a apoziționalei, a circumstanțialei de mod, a circumstanțialei de timp, a circumstanțialei condiționale (a cărei ilustrare am preluat-o mai sus) și a circumstanțialei concesive.

[6] Gruparea acestora cu subordonata este cu totul accidentală, posibilă numai în cazul unei subordonate interogative retorice.

[7] Gabriela Pană-Dindelegan, *Elemente de gramatică: dificultăți, controverse, noi interpretări*, Editura Humanitas Educațional, București, 2003, p. 254.

BDD-A20514 © 2015 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:19 UTC)

a. ***Capabil***/[1] ***să*** *conducă o ţară cu mână de fier*/[2] *şi* ***să****-i pedepsească pe cei vinovaţi de diverse rele*/[3], *preşedintele s-a arătat interesat atât de soluţii paşnice pentru acea problemă, cât şi de unele soluţii radicale*/[1].

b. ***Nereuşind***/[1] ***să*** *te ajungă din urmă*/[2], *s-a decis*/[1] *că-ţi va vorbi doar la întoarcerea acasă*/[3].

c. *De* ***mândră*** /[1] ***ce*** *eşti* /[2], *nici nu mai vezi* /[1] *ce se întâmplă cu toţi cei din jurul tău*/[3].

În aceste fraze conectorii subliniaţi (conjuncţia *să,* pronumele relativ *ce*) nu leagă o subordonată de nişte predicate din regentă, ci de termeni care nu au rol predicativ (adjective, gerunzii). Deşi nepersonale, gerunziile pot să aibă calitatea de regenţi pentru subordonatele respective, prin păstrarea caracteristicilor, a valenţelor verbale. La fel, unele adjective îndeplinesc aceeaşi sarcină la nivel sintactic, de regent, prin natura lor verbală. Adjectivele „de provenienţă verbală prezintă o capacitate mărită de a primi adjuncţi. (Ele) au posibilitatea de a primi complemente propoziţionale prin utilizarea aceluiaşi tip de conective”[8].

Motivele pentru care segmentarea sintactică a frazelor de tipul *a – c* poate fi eronată includ:

- neconsiderarea poziţiei fixe la început de subordonată a elementului subordonator;
- nu toate propoziţiile regente trebuie să fie „suficiente” din punct de vedere semantic.

Una dintre consecinţele grave ale segmentării incorecte este interpretarea greşită a tipului de propoziţie subordonată.

Analiza sintactică ajută la consolidarea cunoştinţelor gramaticale şi contribuie la înţelegerea deplină a conţinutului comunicării, fiind, în acelaşi timp, una dintre căile eficace de formare şi de perfecţionare a deprinderilor proprii de exprimare clară, corectă, nuanţată şi convingătoare.

Bibliografie:

Borchin, Mirela-Ioana, *Manual de ortografie şi punctuaţie*, Editura Excelsior Art, Timişoara, 2007

Dimitriu, Corneliu, *Tratat de gramatică a limbii române, vol. 2: Sintaxa*, Institutul European, Iaşi, 2002

***, *Gramatica limbii române*, I, *Cuvântul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005

***, *Gramatica limbii române*, II, *Enunţul*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005

Guţu Romalo, Valeria, *Corectitudine şi greşeală: limba română de azi*, Editura Humanitas Educaţional, Bucureşti, 2004

Pană Dindelegan, Gabriela, *Elemente de gramatică: dificultăţi, controverse, noi interpretări*, Editura Humanitas Educaţional, Bucureşti, 2003

[8] Valerica Sporiș, *Adjectivul în limba română: studiu gramatical și semantic* , Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2010, p. 40. Autoarea subliniază faptul că natura aceasta verbală a adjectivului se sprijină mai mult pe considerente sintactice, pe când în natura nominală a adjectivului „predomină perspectiva morfologică”.

BDD-A20514 © 2015 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:19 UTC)

Sporiş, Valerica, *Adjectivul în limba română: studiu gramatical şi semantic*, Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj-Napoca, 2010

BDD-A20514 © 2015 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:19 UTC)